

Европейски съд по правата на човека

Хофман срещу Австрия
(Hoffmann v. Austria), A. 255-C

Решение от 23 юни 1993 г.

(резюме)*

чл. 8: зачитане на семейния живот; **чл. 14:** забрана на дискриминацията

Чл. 14 - доколкото Върховният съд на Австрия не се е позовал изключително на Федералния закон за религиозното образование на децата, той е преценил фактите различно от по-нискостоящите съдилища, чиито мотиви при това са били подкрепени от становище на експерт - психолог. Независимо от каквито и да било аргументи за обратното, едно различие, което е основано в същността си само на разлика в религията, не е приемливо.

Факти по делото

През 1980 г. жалбоподателката г-жа Хофман се омъжила за г-н С. По това време и двамата били римокатолици. От брака им се родили две деца - Мартин през 1980 г. и Сандра през 1982 г., които били кръстени също като римокатолици.

Жалбоподателката напуснала римокатолическата църква и се присъединила към Свидетелите на Йехова.

През октомври 1983 г. съпругът ѝ предявил иск за развод и тя го напуснала, като отвела и двете деца. Бракът им бил прекратен през 1986 г.

След като се разделили, и двамата поискали от съда да им предостави родителските права. Г-н С. твърдял, че ако децата останат с майката има риск да бъдат възпитавани по вреден за тях начин, поради възпитателните принципи, застъпвани от религиозната общност, към която тя принадлежала. Жалбоподателката от своя страна поддържала, че тя може да се грижи по-добре за децата. Заявила намерението си да ги възпитава в собствената си вяра. Районният съд предоставил родителските права на нея, като отчел по-силните емоционални връзки на децата с нея и вредата, която евентуална раздяла ще им причини. Отбелязъл, че религиозните убеждения на родителите в никакъв случай не могат сами по себе си да бъдат критерий при решаване на въпроса за родителските права. Все пак приел, че в конкретния случай се налага да изследва дали религиозните убеждения на майката могат да имат отрицателно въздействие върху възпитанието, което би дала на децата, и дали тяхното благополучие може да бъде увредено. Отбелязал, че отричането на кръвопреливането от Свидетелите на Йехова не може да навреди на децата, тъй като съгласието на родителя за кръвопреливане може да бъде заместено със съдебно разпореждане. Отчел готовността ѝ да разрешава на децата да празнуват с баща си отричаните от религията ѝ традиционни празници. Установил, че дори и да има трудности за социалното интегриране на децата, техният интерес все пак налага да бъдат предоставени на майката.

---

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

По жалба на бащата, Окръжният съд на Инсбрук оставил решението в сила, със сходни мотиви.

Г-н С. обжалвал пред Върховния съд. Той отменил решението на окръжния съд и предоставил родителските права на бащата. Приел, че след като майката възнамерява да възпитава децата във вяра, различна от тази, в която са кръстени, по-нискостоящите съдилища е трябвало да изследват дали това не нарушава Федералния закон за религиозното образование на децата, според който до прекратяване на брака никой от родителите не можел да реши, без съгласието на другия, детето да бъде възпитавано в религия, различна от тази, която родителите са имали по време на сключване на брака или в която е било възпитавано до момента. Пропускът на съдилищата да приложат тази разпоредба съставлявала нарушение на закона. Върховният съд приел, също така, че не е отдадено достатъчно внимание на благополучието на децата. Искането на съдебно разпореждане за кръвопреливане можело да доведе до фаталното му забавяне, а възпитанието съгласно принципите на Свидетелите на Йехова щяло да ги направи социални аутсайдери. Дори и промяната да им причини стрес, в техен интерес било да ги отглежда бащата.

Резюме на решението на Европейския съд

I. По твърдяното нарушение на чл. 8, взет самостоятелно и във връзка с чл.

14

Жалбоподателката се оплаква, че Върховният съд на Австрия е предоставил родителските права по отношение на децата на баща им поради това, че тя членува в религиозната общност Свидетели на Йехова.

Правителството оспорва това твърдение, а Комисията счита, че има нарушение на чл. 8 във връзка с чл. 14.

Съдът отбелязва, че жалбоподателката е живяла с децата си две години, преди решението на Върховния съд да я задължи да ги предаде на бащата. Следователно, това решение съставлява намеса при упражняването на правото ѝ на зачитане на семейния живот и поради това случаят попада в приложното поле на чл. 8.

A. Твърдението за нарушение на чл. 8 във връзка с чл. 14

Предвид естеството на оплакванията, подобно на Комисията Съдът счита, че трябва да изследва случая от гледна точка на чл. 8, взет във връзка с чл. 14.

"Най-напред трябва да се установи дали жалбоподателката може да претендира, че е била подложена на различно третиране.

За да предпочетат майката пред бащата при предоставянето на исканите и от двете страни родителски права, Районният и Окръжният съд на Инсбрук е трябвало да се занимават с въпроса дали жалбоподателката притежава необходимите качества, за да поеме отговорността за отглеждането и възпитанието на децата. В тази връзка те са взели предвид практическите последици от религиозните убеждения на Свидетелите на Йехова, включително факта, че те не признават празници като Коледа и Великден, които традиционно се честват от мнозинството от населението на Австрия, както и противопоставянето им на предписването на кръвопреливане и по принцип положението им на социално малцинство, живеещо по собствените си характерни

правила. Тези съдилища са отбелязали заявлението на жалбоподателката, че е готова да позволява на децата да честват празници с баща си, който е останал римокатолик, както и да разрешава да им бъде извършвано кръвопреливане, ако и когато това се изисква от закона. Те са взели предвид и психологическата връзка, съществуваща между тогава малките деца и жалбоподателката, и общата ѝ пригодност да полага грижи.

При преценката за интересите на децата Върховният съд е взел предвид възможното отражение върху социалния им живот на асоциирането с определено религиозно малцинство и рисковете, свързани с това, че жалбоподателката отрича кръвопреливането не само за себе си, но и, при отсъствие на съдебно разпореждане, за децата си. Т.е. става дума за възможните отрицателни последици от членуването ѝ в религиозната общност Свидетели на Йехова. Той ги е съпоставил с възможността прехвърлянето на децата на грижите на баща им да им причини психически стрес, което по негово мнение трябвало да се приеме в техен собствен интерес.

Европейският съд не отрича, че факторите, на които Върховният съд на Австрия се позовава в подкрепа на решението си, може в зависимост от конкретните обстоятелства сами по себе си да са в състояние да наклонят везните в полза на единия, вместо на другия родител. Върховният съд, обаче, е въвел и един нов елемент, а именно Федералния закон за религиозното образование на децата. Той очевидно е бил решаващ за него.

С оглед на това Европейският съд приема, че е било налице различие в третирането и че то е било на основата на религия. Това заключение се подкрепя от тона и изразите на мотивите на Върховния съд относно практическите последици на религията на жалбоподателката.

Подобно различие в третирането е дискриминационно, ако отсъства "обективно и разумно оправдание", т. е. ако то не е оправдано от "легитимна цел" и ако не съществува "разумно отношение на пропорционалност между използваните средства и целта, чието осъществяване се търси".

Целта, преследвана от решението на Върховния съд, е легитимна - защита на здравето и правата на децата. Трябва да се изследва дали е задоволено и второто изискване.

В настоящия контекст трябва да се отчете [чл. 5 от Протокол № 7](#), влязъл в сила за Австрия на 1 ноември 1988 г. Макар и да не е бил изтъкнат в настоящото производство, той предвижда фундаменталното равенство на съпрузите, включително що се отнася до родителските права, и недвусмислено показва, че в случаи от такова естество интересите на децата са най-важни.

Доколкото Върховният съд на Австрия не се е позовал изключително на Федералния закон за религиозното образование на децата, той е преценил фактите различно от по-нискостоящите съдилища, чиито мотиви при това са били подкрепени от становище на експерт - психолог. Независимо от каквито и да било аргументи за противното, едно различие, което е основано в същността си само на разлика в религията, не е приемливо.

С оглед на това Съдът не може да констатира, че съществува разумно отношение на пропорционалност между използваните средства и преследваната цел. Следователно, налице е нарушение на чл. 8 във връзка с чл. 14.¹

---

¹ Решението е взето с мнозинство от 5 срещу 4 гласа.

Б. Твърдението за нарушение на чл. 8, разгледан самостоятелно

Предвид горното заключение, Съдът не намира за необходимо да изследва въпроса и от тази гледна точка - наведените в тази връзка доводи не се различават от вече обсъдените.

Съдът не смята, че се поставят отделни въпроси от гледна точка на чл. 9, взет самостоятелно или във връзка с чл. 14, тъй като фактите, които се изтъкват като основание за това оплакване, са същите, на които се базира и оплакването по чл. 8 във връзка с чл. 14, по което е констатирано нарушение.²

---

² Решението по последните два въпроса е единодушно.